

TYÖTTÖMYYDEN VAIKUTUKSIA
NUORTEN MIESTEN ELMÄSSÄ

Toiveikkuustekijöitä

Päivi Kokko

Opinnäytetyö, syksy 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Itä, Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalialan

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakoni

TIIVISTELMÄ

Kokko, Päivi.

Maaseudulla asuvien nuorten miesten kokemuksia ja ajatuksia työttömyydestä miesten itsensä, sekä työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöiden kertomana.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Itä, Pieksämäki. Sosiaalialan koulutusohjelma. Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) +diakonin kelpoisuus. Pieksämäki, syksy 2010.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää mitkä asiat tukevat maaseudulla asuvia nuoria miehiä työttömyyden aikana ja mikä merkitys työttömyydellä on miesten oman arvon kokemiseen heidän itsensä sekä työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöiden kertomana. Tutkimusjoukko koostui kahdesta ryhmästä, joista toiseen kuului viisi 18-25-vuotiasta miestä kolmen eri maaseutukunnan alueelta ja toiseen kaksi työntekijää (nainen ja mies) paikallisesta työ- ja elinkeinotoimistosta. Tämän kvalitatiivisen tutkimuksen aineisto kerättiin yksilöllisillä teemahaastatteluilla.. Tutkimuskysymykset olivat pääosin samat molemmille ryhmille.

Tulokset osoittivat, että työttömyysaika, varsinkin pitkittyessään, saattaa vaikuttaa heikentävästi nuorten miesten kokemukseen elämästä ja itsestään. Työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöiden käsitykset ja ajatukset nuorten miesten työttömyydestä olivat melko yhteneviä sen todellisuuden kanssa, josta nuoret miehet itse kertoivat. Tutkimuksen perusteella voidaan olettaa, että nuorten miesten mahdollisuus tehdä työtä kotipaikkakunnalla tuottaa heille tyytyväisyyttä ja vahvistaa elämän hallintaa. Toiveikkuutta vahvistavia tekijöitä ovat sosiaalisten suhteiden kautta saatu tuki ja mahdollisuus asua myös tulevaisuudessa maaseudulla. Lisäksi omien työstä riippumattomienkin kykyjen havaitseminen näyttäisi vahvistavan nuorten miesten positiivista käsitystä ja arvokkuuden kokemusta itsestään. Miehet määrittelivät merkityksellisiksi kyvyiksi mm. kädentaidot, atk-aidot, musiikin ja kyvyn tukea toisia. Työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöiden kokemusten mukaan mahdollisuus työhön on nuorten miesten elämässä merkittävä ja tavoiteltu asia. Valtaosa nuorista työnhakijoista on kyvykkäitä ja heillä on paljon mahdollisuuksia elämässään, mutta he tarvitsevat työpaikkoja myös maaseudulla.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että työttömyyden pääosin negatiivisista kokemuksista huolimatta maaseudun nuorilla miehillä on voimavaroja ja tahtoa katsoa toiveikkaasti tulevaisuuteen.

Asiasanat: Työllisyys, työttömyys, sosiaalinen pääoma, kyvyt, toivo, kvalitatiivinen tutkimus

Kokko, Päivi.

Experiences and sentiments of rural living young men and the staff of Employment Agency regarding unemployment

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social services, Deacon. Language Finnish. Pieksämäki, Autumn, 2010.

The purpose of this study was to clarify factors that support young men living in rural areas while unemployed. Also, the study aimed to clarify the meaning of unemployment to these men's self-esteem as reported by the men themselves and the Employment Agency employees. The study consisted of two groups of interviewees. The first group was comprised of five 18-25 year old men from three different rural municipalities and another group consisted of two employees (a man and a woman) from the local Employment Agency. The study was qualitative and the research material was collected by individual theme interviews using mainly the same questions to both groups.

The results showed that unemployment, especially if it is prolonged, may negatively impact the young men's experience of life and themselves. The opinions and thoughts of the Employment Agency employees based on their long work experience were nearly consistent with the reality of the young men's own stories. According to the results of this study it is possible to assume that young men's opportunity to work in the area of their home municipalities brings them satisfaction and increases their sentiment that they have control of the direction of their life. The factors that strengthen optimism are support received from social relationships and a possibility to live in the countryside also in the future. In addition, recognition of one's own abilities, even if not dependent on employment status, seems to support the young men's positive opinion and experience of their personal value. The men defined significant abilities as manual labor, computer skills, music and ability to support others. According to the experiences of the employees of the Employment Agency, the opportunity to work is a significant and desirable thing in young men's lives.

Most of young jobseekers are capable and they have lots of possibilities in their life, but they need jobs also in rural areas. In conclusion, despite mainly negative experiences of unemployment, young men living in rural areas have resources and the will to look optimistically to the future.

Keywords: employment, unemployment, social equity, ability, hope, qualitative research

SISÄLLYS

1 ELÄMÄÄ JA TYÖTTÖMYYYTTÄ MAAN KORVESSA.....	6
2 TYÖLLÄ ON MERKITYSTÄ	7
2.1. Työttömyys	7
2.2 Työllisyys.....	8
2.3 Maaseutu	8
3 KIINNI ELÄMÄSSÄ	9
3.1 Kyvyt.....	9
3.2 Sosiaalinen pääoma.....	10
3.3 Toivo	11
4 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA.....	13
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	15
5.1 Tutkimuksen tavoitteet.....	16
5.2 Tutkimusaineiston kokoaminen	16
5.3 Tutkimusmenetelmät.....	18
5.4 Aineiston analyysi.....	19
5.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	20
6 TODELLISIA TARINOITA MAASUDULTA.....	21
6.1 Työttömän päivät on pitkiä	21
6.2 Oon semmone perusarvokas	23
6.3 Emmää ossaa itseäni kehua	24
7 TUTKIMUSTULOKSET	26
7.1 Yhteenvetoa ja pohdintaa.....	26
7.2 Oman työskentelyn arviointia	30
LÄHTEET.....	31
LÄHTEET.....	32
LIITTEET	33
Liite 1. Nuorten miesten haastatteluteemat.....	33
Liite 2. Työ- ja elinkeinotoimiston haastatteluteemat.....	34

1 ELÄMÄÄ JA TYÖTTÖMYYYTTÄ MAAN KORVESSA

Työttömyyden voimakas kasvu taloudellisen taantuman myötä alkoi vaikeuttaa nuorten ihmisten työllistymistä erityisesti vuoden 2008 kesällä. Vuoden 2009 aikana 18–29-vuotiaiden palkansaajien määrä vähentyi Suomessa noin 40 000 hengellä. Nuorten miesten tilanne heikkeni enemmän kuin naisten. (Keinänen 2010, 78.)

Elokuussa 2010 työttömyysaste oli koko Suomessa 7,3 %, mikä tarkoittaa, että työttömiä oli silloin 197 000. Vähennystä vuoden takaiseen tilanteeseen oli 6000 henkilöä. Nuorten miesten työttömyysaste oli pysynyt ennallaan. (Tilastokeskus i.a.) Keski-Suomen työttömyysprosentti oli elokuussa 2010 12,0 %. Peränpitäjinä Keski-Suomen jälkeen työttömyyslukuissa olivat ainoastaan Pohjois-Karjala, Kainuu ja Lappi. (Keski-Suomen työllisyyskatsaus i.a.)

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää maaseudulla asuvien nuorten miesten kokemuksia heidän elämästään ja siihen sisältyvästä työttömyydestä tämän päivän Suomessa. Tutkimuksessa tarkastellaan erityisesti niitä tekijöitä, jotka ovat antaneet tutkimukseen osallistuville miehille voimia ja toiveikkuutta elämään. Lisäksi tutkimus antaa tietoa siitä, mitä pienen maaseutupaikkakunnan työ- ja elinkeinotoimiston työntekijät ajattelevat nuorten miesten työttömyydestä ja siihen liittyvistä kokemuksista.

Tämän työn merkityksellisyys on siinä, että joidenkin maaseudun ihmisten ajatuksia ja kokemuksia tuli kuuluviin heidän itsensä kertomana. Opinnäytetyö sisältää sellaisten nuorten miesten ajatuksia, jotka haluaisivat tehdä työtä, elää ja asua kotonaan maan korvessa mutta joilla ei ole aina siihen mahdollisuutta. Työ- ja elinkeinotoimistolle tämä opinnäytetyö antaa mahdollisuuden tutustua nuorten miesten ajatuksiin työttömyydestä ja siitä, millaiset asiat he kokevat merkityksellisinä elämässään.

Työvoimahallinnossa nuoriksi käsitetään alle 25-vuotiaat henkilöt ja heitä koskevat myös erityiset nuorten työllistymistä tukevat toimenpiteet. Toisaalta taas nuorisolaki määrittelee nuoriksi kaikki alle 29-vuotiaat. (Finlex i.a.) Suurin osa tutkimukseen osallistuvista henkilöistä voidaan luokitella edellä mainitun perusteella nuoriksi.

2 TYÖLLÄ ON MERKITYSTÄ

Keski-Suomen maakuntaa voidaan verrata koko Suomeen pienoiskoossa. Kasvukeskusten asukasmäärät kasvavat ja pienten kuntien osana ovat vähenevä väkimäärä, sekä palveluiden keskittyminen seutu- ja kuntakeskuksiin. Koko Suomen asukasmäärästä vain 5 % asuu Keski-Suomen alueella. Useat pienet kunnat ovat muuttotappiollisia, ja niissä työpaikkoja on vähentynyt erityisesti alkutuotannon alueella. Teollisuus ja yhteiskunnalliset palvelut ovat kuitenkin olleet tukena kohtuullisessa työpaikkakehityksessä. (Keski-Suomen maaseutuohjelma i.a.)

Valtaosa työpaikoista sijoittuu perinteisesti puuteollisuuteen. Voidaan jopa sanoa alueen elävän nimenomaan puusta. Metalliteollisuus on toinen merkittävä työllistäjä. Kasvavia työaloja ovat kemianteollisuus ja elektroniikka-alaan liittyvät yritykset. Myös energiateollisuus, sekä ympäristöteknologia ovat luoneet työpaikkoja seudulle. (Keski-Suomen maaseutuohjelma i.a.)

2.1 Työttömyys

Henkilö voidaan määritellä työttömäksi eri tavoin, riippuen siitä, mistä lähtökohdista määrittelyssä on kyse. Tilastokeskus käyttää kolmea eri tapaa. Tulonjakotilastoissa työtön on henkilö, joka on ollut vuoden sisällä työttömänä vähintään kuusi kuukautta. Koulutuksen tai työssä käymisen perusteella työttömäksi luetaan vuoden viimeisenä päivänä 1574-vuotiaat, ilman työtä olevat. Lisäksi työvoimatutkimus käyttää kriteereinä sitä, että henkilö on tutkimusviikolla työtön, on etsinyt sitä aktiivisesti neljän viikon aikana ja olisi valmis ottamaan työn vastaan kahden viikon sisällä. Jo sovittua työtä vähintään kolme kuukautta odottava ja kahden viikon sisällä sen vastaan ottamiseen valmis henkilö luetaan tässä työttömäksi. (Tilastokeskus i.a.)

2.2 Työllisyys

Suomen perustuslaissa, pykälässä 18, määritellään kansalaisten oikeus työhön ja elinkeinon vapauteen. Samassa pykälässä julkinen valta veloitetaan suojelemaan työvoimaa. Työllisyyden edistäminen ja sen turvaaminen, että jokaisella olisi työtä, on myös julkisen vallan lakisääteinen tehtävä. (Finlex i.a.) Työllisyyden ylläpitämiseen vaikeudet vaikuttavat välittömästi työttömien määrän kasvuun. Yleistäen voisi myös sanoa, että jos paikkakunnalla on tarjota uusille asukkaille työtä, sinne muutetaan ja jos taas tilanne on päinvastainen, seuraa siitä väestökatoa, erityisesti aktiivisemmän väestön osalta.

2.3 Maaseutu

Maaseutu ja kaupunki asetetaan asukaslukujen suhteen usein ikään kuin vastapareiksi keskenään. Suomessa on väestömäärältään melko suuriakin kaupunkeja sekä toisistaan poikkeavia maaseutualueita. Vuonna 2006 julkaistun, maaseutulokittelun mukaan Suomi on jaettu kolmeen eri maaseututyyppiin: 1) Kaupunkien läheiseen maaseutuun, jolla on parhaat kehittymisedellytykset ja alueen hyvinvointi on korkeinta tasoa. 2) Ydinmaaseutualueeseen, joka on vahvaa alkutuotannon aluetta ja useimmat kylät ovat elinvoimaisia. 3) Harvaan asuttuun maaseutuun, jonka tunnusmerkkinä on uhkaava negatiivisen kehityksen kierre. Näillä seuduilla on vahvana ilmiönä nuorten poismuutto. Palvelut vähenevät, samoin työpaikat, vanhusten määrä kasvaa, ja taloudellinen kantokyky on kovilla. (Malinen, Kytölä, Keränen & Keränen 2006.)

Tätä tyypittelyä käytetään maaseutupolitiikan työkaluna niin kansallisessa, kuin maakunnallisessakin suunnittelussa sekä tiedon keräämisessä että jakamisessa. Sama luokittelua on myös käytetty joissakin tutkimuksissa. Tyypittelyn kriteereinä on kymmenen muuttujaa, joiden avulla jako on tehty. Muuttujia ovat mm. asukasluku/neliökilometri sekä tiestöön, harjoitettuihin elinkeinoin, nettomuuttoon, ikäjakaumaan sekä talouteen liittyvät tekijät. (Malinen ym. 2006, 32.)

Harvaan asutun maaseudun väestökato ei ole osoittanut laantumisen merkkejä. Vuoden 2005 jälkeen siinä on nähtävissä päinvastoin lisää lievää kasvua. Talouteen liittyvistä

tekijöistä voisi mainita tässä sen, että harvaan asutulla maaseudulla väestön tulotaso on vain 75 % maan keskimääräisestä tulotasosta. Työpaikkojen määrä näyttää kasvaneen kaikkien aluetyyppien alueella, mutta harvaan asutulla maaseudulla työpaikkojen määrä on pysytellyt lähes samana. (Malinen ym. 2006, 37–39.)

Tätä tutkimusta ajatellen näyttää siltä, että useat maaseututyypittelyn mukaiset olosuhteet osoittavat, kuinka suuria haasteita on olemassa nimenomaan harvaan asutun maaseudun kehittämiseksi. Työperusteinen muuttoliike kaupunkeihin vie virran lailla väkeä kylistä etelään.

3 KIINNI ELÄMÄSSÄ

Työ on ollut suomalaisessa yhteiskunnassa pitkään lähes kyseenalaistamaton arvo ja velvollisuus. Sotien jälkeinen yhteiskunnan jälleenrakentaminen oli välttämättömyys ja malli työn merkityksestä ja arvostuksesta on ilmeisesti vahvasti periytyvä asia. Lasten kasvatuksessa ei ole ollut ollenkaan harvinaista kuulla myöskään sananlaskuista, joissa ovat vilisseet rikkaat sanonnat elämän eri alueilta. Työn tärkeys on välittynyt päivittäisissä puheissa sukupolvilta toisille. Omassa lapsuudessa oli melko tiuhan käytössä seuraavanlaisia sanontoja: ”Siinä on vasta kunnan työmies!” ja ”Työ se miehen tiellä pitää! Väsymyksen yllättäessä piti ”antaa lotkaa korvalle” ja ryhtyä hommiin. Tilanteessa, jossa ihminen joko ei saa työtä tai menettää sen työn, joka hänellä oli, joudutaan sen eteen, mitkä asiat siinä elämän vaiheessa pitävät häntä kiinni elämässä. Työttömyyden aikana korostuvat yhteydet toisiin ihmisiin ja siihen liittyen tärkeitä ovat mm. kyvyt, joita henkilöllä on, sosiaalinen pääoma sekä toiveikkuuden kokeminen.

3.1 Kyvyt

Noin viidesosa peruskoululaisista suoriutuu koulun käynnistä selvästi alle kykyjensä. Kykyjen käyttämättä jättämisellä on ammatin valintaan haitallisesti vaikuttava merkitys. Myös työelämässä työntekijöiltä jää huomattavasti käyttämättä niitä kykyjä, joita heissä

kuitenkin on olemassa. Tämä luovan potentiaalinen menettäminen työelämässä, heikentää jopa yritysten kilpailukykyä. Kykyjen käyttämättömyys saa aikaan alisuoriutumista. Alisuoriutuminen syntyy varhaislapsuuden vuorovaikutuksessa ja saattaa seurata ihmistä läpi hänen koko elämänsä. Suhtautuminen siihen, että henkilön toimintaa ja suoritusta arvioidaan, saa aikaan joko vapautunutta, toisista riippumatonta käytöstä, tai sitten henkilö ei saa kykyjään käyttöön, koska on liian riippuvainen ulkopuolisten henkilöiden kritiikistä. (Kiiänmaa & Trygg-Jouttijärvi 2002, 18, 38.)

Kykyjen käyttöön saaminen liittyy olennaisena tekijänä asianomaisen itsetuntoon. Ihminen, jonka tuntee kohtuullisen hyvin itsensä ja on oppinut huolehtimaan omista tarpeistaan, käyttää rohkeammin myös omia kykyjään. Itsetunnon ollessa korkealla, ihminen uskaltaa laittaa kykynsä koetteelle, mutta itsetunnon heikkous taas saa ihmisen suojautumaan muiden asettamilta vaatimuksilta. Suojautumisen myötä ollen kyvyt jäävät käyttämättä, vaikka ne ovat olemassa. (Kiiänmaa & Trygg-Jouttijärvi 2002, 2021.) Kykyjen käyttöön saamattomuus saa aikaan kouluikäisissä mm. turhautumista, vetäytymistä sekä epäsosiaalista käyttäytymistä. Jatkuessaan aikuisuuteen saakka, alisuoriutumisen vaikutus on myös yhteiskunnallisesti kuormittava tekijä. Huonoimmassa tapauksessa alisuoriutumisesta seuraa syrjäytymistä, sekä jopa niin sanotun ”potilaan uran” tiedostamatonta valitsemista. (Kiiänmaa & Trygg-Jouttijärvi 2002, 9.)

3.2 Sosiaalinen pääoma

Käsite sosiaalinen pääoma on ollut kiinnostuksen kohteena Suomessa sekä ulkomailla 1990-luvun lopulta lähtien. Suomessa alettiin käyttää tutkimustyössä sosiaalisen pääoman käsitettä yleisemmin 2000-luvun alussa. Määritelmiä sille on olemassa lukuisia. Niiden yhteydessä yleisimmin ovat esillä nimet Pierre Bourdieu, James Coleman, Robert D. Putman ja Bowling, Alone. Riippuen siitä, käsitelläänkö asiaa yksilön vai yhteisön ominaisuutena ja mistä näkökulmasta. (Isakka & Alanen 2006; Tilastokeskus i.a.)

Putnamille (1993) keskeistä on sosiaalisessa pääomassa keskinäinen luottamuksen kokeminen kansalaisten kesken, normit sekä verkostot, joiden tehtävänä on yhteisöjen ja yhteiskunnan toiminnan parantaminen. (Isakka & Alanen; 2006.) Tutkimukseni aiheeseen sisältyy pyrkimys etsiä vastauksia siihen, onko mm. keskinäisen luottamuksen to-

teutumisella esim. perhepiirissä ja kavereiden kesken vaikutusta tutkittavien kokemuksiin elämästään.

Usein sosiaaliseen pääomaan liitetään positiivinen alkumerkki, jopa niin, että se olisi ihmeitä aikaansaava tekijä. Siihen olisi liitettynä ikään kuin kaikki yhteiskunnassa vallitsevat positiiviset asiat. Se saattaa kuitenkin ilmetä myös negatiivisena tekijänä joissakin olosuhteissa. Esimerkiksi siinä, jos yhteisön ja yksilön edut ajautuvat ristiriitaan keskenään. (Isakka & Alanen; 2006.) Ristiriita saattaisi tulla esiin esim. silloin, kun työnhakija ei halua ottaa työtä vastaan omista lähtökohdistaan käsin, ja henkilön työllistyminen olisi taas yhteiskunnan kannalta parempi vaihtoehto.

Tutkimuksessaan Kasvuyhteisö nuoren turvana Noora Ellonen tarkastelee sosiaalisen pääoman käsitettä monipuolisesti. Positiiviseen sosiaaliseen pääomaan voidaan katsoa kuuluvan perheen, asuinalueen ja sosiaalisen verkoston hyvä ilmapiiri ja vaikutus. Lisätekijöitä ovat myös tunne turvallisuudesta ja yhteenkuuluvaisuudesta, sekä koulussa että kotona. Sosiaalisen pääomaan voidaan Ellosen mukaan katsoa sisältyvän seuraavat, useimmin käytössä olevat käsitteet: sosiaaliset suhteet, sosiaalinen tuki ja kontrolli, osallisuus, luottamus, normit ja arvostus. (Ellonen 2008, 208, 212–213.)

Tutkimusten mukaan näyttäisi siis siltä, että sosiaalisen pääoman merkitys on yksi olennaisimpia tekijöitä tarkasteltaessa yksilön ja yhteisön hyvinvointia. Sosiaaliseen pääomaan sisältyvien käsitteiden avulla on mahdollista tehdä näkyväksi niitä vaikutuksia, joita ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa tapahtuu. Lisäksi positiivista pääomaa voidaan ajatella syntyvän silloin, kun ihmisten elämässä on turvallisuutta ja aitoa välittämistä sekä tarpeen tullen on satavissa palvelevaa asiantuntemusta ja ohjausta.

3.4 Toivo

Työttömyys on lukuisille ihmisille ei-toivottu tilanne elämässä. Työttömyys on melko todennäköisesti elämänhalua ja toiveikkuutta koetteleva ajanjakso elämässä. Työttömyyden syyt ovat valtaosaltaan ulkoa päin tulevia tekijöitä, kuten taloudelliseen lamaan liittyviä syitä, jolloin ihminen kohtaa elämässään tilanteen, johon hän ei voi vaikuttaa, vaikka haluaisikin. Toivo, tai toiveikkuus, on tekijä, joka voi auttaa pysymään kiinni

elämässä myös silloin, kun työtä ei yksinkertaisesti ole saatavilla. Vanha sanonta kuuluu, että niin kauan kuin on elämää, on myös toivoa. Martti Lindqvist kirjoittaa toivosta seuraavasti:

Toivo on antautumista ajan virtaan, epätoivo puolestaan sen rannalle jäämistä. Ajan virta voi kiihtyä ja rauhoittua. Siinä on akanvirtoja, putouksia, suvantoja ja kapeikkoja. Se voi jäättyä, ja siinä olevan veden määrä vaihtelee. Mutta aina se virtaa. Muuten se lakkaisi olemasta itsensä. (Lounela 2009.)

Toivon vastakohta on epätoivo, joka vaikeuttaa monin tavoin tulevaisuuteen katsomista ja siihen luottamista. Toivo voidaan käsittää kristillisestä näkökulmasta niin, että se tulee ihmisen ulkopuolelta, eikä ole siinä mielessä hänen itsensä tuottamaa. Lindqvistin mukaan näyttää olevan niin, että toivo ei ole myöskään riippuvainen siitä, kuinka hyvin asiat kulloinkin elämässä ovat. Myös elämän vastoinkäymisissä voidaan kokea toivon todellisuutta.

Kristillinen käsitys ihmisestä perustuu siihen, että ihmisen arvo ja arvokkuus on Jumalan antamaa, eikä näin ollen ole riippuvainen ihmisen omista ansioista tai kyvyistä. Jumalan kuvana olemista voidaan kuvata ilmaisuilla ihmisarvon ehdottomuudesta ja että se on jakamatonta. Ihmisarvo myös koskee kaikkia ihmisiä. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.) Kirkossa tämä ansaitsemattoman arvon merkitys nousee esille erityisesti seurakuntien diakoniatyössä.

Diakoniatyötä on määritelty useilla tavoilla vuosien mittaan. Raamatusta, Jeesuksen kertomasta tapahtumasarjasta, jossa ei-hyväksytty samarialainen toimii oikean lähimmäisen tavoin, välittyi yksi diakonian määritelmistä. Toinen on kirkkojärjestyksen mukainen ohje, jonka mukaan seurakunnassa on harjoitettava diakoniaa, joka perustuu kristilliseen rakkauteen ja auttaa erityisesti niitä, joilla on suurin hätä, ja joita muulla tavoin ei auteta. Ohje olisi ajanmukaistettava muotoon: joita ei muulla tavoin riittävästi auteta. Näin apua saisivat myös ne, jotka jo saavat apua, mutta se ei ole heidän tilanteesaan riittävää. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 9, 13.)

Työttömyys on aina myös taloudellinen kysymys. Avun saaminen tulisi olla jokaisen ihmisen kohdalla mahdollista. Työttömyys ajan pitkittyminen vaikuttaa kerryttävästi

taloudelliseen tilanteen heikkenemisessä. Diakoniatyö voi olla yksi tuen ja avun saamisen ja jakamisen paikka niin taloudellisissa, kuin henkisissä tai hengellisissä kysymyksissä.

Diakonian tarve on kasvanut kirkossa jatkuvasti 1990-luvun alussa alkaneen laman jälkeen. Taloudellinen ahdinko toi suomalaiset runsain joukoin diakoniatyön piiriin hakemaan apua ja tukea elämäänsä. Työntekijämäärä pysyi samana, mutta menetelmät muuttuivat ja uudistuivat sisäisesti. Vaikka kirkkolakiin perustuva diakoniatyö ei olekaan lakisäätiestä, ovat lukuisat ihmiset saaneet apua niin taloudelliseen, henkiseen kuin hengelliseenkin hätäänsä diakoniatyön kautta. (Helin ym. 2010, 30, 53.)

4 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Varsinaista niin sanottua nuorisotutkimusta on tehty Suomessa 1950-luvulta lähtien. Liikkeelle lähtö väitöskirjatasolla käynnistyi Turun poikasakkien tutkimuksella (Helanko) ja sitä seurasi kylätappelututkimus (Haavio-Mannila). (Puuronen 2006, 204, ja 208-209.) Erilaisten nuorisotutkimusten määrä kasvoi vahvasti 1990-luvulta alkaen. Kiinnostuksen kohteiksi valikoituivat terveyteen, kasvamiseen, koulunkäyntiin, työelämään suuntautumiseen ja sosiaalisiin kysymyksiin liittyvät kysymykset. (Puuronen 2006, 207.) Harvoin käytetty yhdistelmä tutkimuksissa näyttäisi olevan maaseutu ja nuoret miehet, ja tästä aihepiiristä on tehty tutkimuksia hyvin vähän. Tutkimusten määrä vähenee edelleen, kun teemaan lisätään työttömyys ja sen kokeminen.

Eräitä yhteisiä nimittäjiä nuorten miesten työttömyydestä ja sen kokemisesta on käsitelty Helven tutkimuksessa (Helve 2002). Tässä tutkimuksessa tutkittiin pohjalaisten ja helsinkiläisten nuorten arvomaailmaa ennen 1990-luvun alun laman alkamista, laman aikana ja sen väistyessä. Tutkimus osoitti, että nuorista lähes kaikki (92 %) pitivät työtä tärkeänä asiana. Ammattikoulua käyville pojille – sekä Helsingissä että Pohjanmaalla – työ oli kaikkein tärkein arvo elämässä. Kysyttäessä keskeistä suomalaisen yhteiskunnan ongelmaa yli puolet nuorista nimesi sen olevan työttömyys. Kuitenkin 71 % haastatel-

luista luotti siihen, että ahkeralle ja osaavalle löytyy aina töitä. . (Helve 2002, 11, 208, 210.)

Yli kymmenen vuoden takaista tietoa on Merja Paunikallion tutkimuksessa maaseudun nuorista Itä-Suomesta ja Pohjanmaalta. Vuonna 1987 julkaistussa tutkimuksessa maaseudun nuoret arvostivat kotipaikkakunnassaan erittäin tärkeäksi asiaksi puhtaan ja luonnonmukaisen elinympäristön. Merkittäviksi asioiksi koettiin oma rauha sekä kii-reettämyys, hiljaisuus ja lasten kasvatukseen sopiva ympäristö. Haittapuoliksi nousivat muun muassa kulkuyhteyksien, sekä kokoontumistilojen puute. (Paunikallio 1997, 114–115.)

Tärkeäksi kirjalliseksi lähteeksi osoittautui Vesa Rouhiaisen tutkimus juvalaismiesten arjesta vuodelta 2000. Tässä tutkimuksessa ovat pääosassa Juvalla asuvat nuorten miehet. Rouhiaisen tutkimuksessa selvitettiin maaseudun nuoriin miehiin helposti liitettävien stereotyyppien ja mielikuvien paikkansapitävyyttä. Teemahaastattelujen avulla pyrittiin selvittämään, millaisia maaseudun nuoret miehet todellisuudessa ovat. Tutkimus osoitti stereotyyppien peräkamaripojista olevan yksipuolista tulkintaa. Juvalla asusti erilaisia miehiä ja heidän elämänpiirinsä oli kuviteltua monipuolisempaa. (Rouhiainen 2000, 7.)

Sosiaalista pääomaa käsittelevä Noora Ellosen tuoreehko tutkimus: Kasvu ympäristö nuoren turvana on vuodelta 2008. Ellonen tutki koulun sosiaalisen pääoman yhteyttä nuoren masentuneisuuteen ja rikekäyttäytymiseen. Mukana tutkimuksessa oli 14–17-vuotiaita tyttöjä ja poikia 550 koulusta.(Ellonen 2008.) Ellosen tutkimuksessa haastatellut henkilöt olivat jonkin verran nuorempia kuin tässä tutkimuksessa. Sosiaaliseen pääomaan ja siihen sisältyvään tukeen liittyvä näkökulma on kuitenkin asia, jota voidaan pitää yhdistävänä tekijänä.

Tutkimustyyppiä määriteltäessä nähdään tässä ensimmäisen tutkittavan ryhmän kohdalla yhteyttä nuorisotutkimukseen ikäluokan asettuessa niin nuorisolain, kuin työ- ja elinkeinotoimistonkin asettamien ikähaitarien sisään. Saman ryhmän perusteella taas voitaisiin hakea yhteyksiä miestutkimukseen, koska kaikki ensimmäisen ryhmän haastatellut olivat tarkoituksellisesti miehiä. Maaseutu on kuitenkin yhteistä molemmille tutkimusryhmille sillä kaikki haastatellut ovat asuneet useita vuosia ja asuivat haastattelujen

tekohetkellä harvaan asutulla maaseudulla. Siinä mielessä voitaisiin ehkä käyttää nimitystä pienimuotoinen maaseutututkimus.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Kyseessä on siis maaseutututkimus, jonka pääosassa ovat harvoin esillä olevat ja vähän tutkitut, työttömyyttä kokeneet maaseudun nuoret miehet ja maaseudulla sijaitsevan te-toimiston työntekijät. Lähtökohtana oli, että työttömyys on tekijä, joka koskettaa voimakkaasti kyseisten kuntien asukkaita. Työttömyysaste on korkea, eikä tulevaisuuden suhteen ole varmasti tiedossa tilanteen muuttumista parempaan suuntaan. Oletukseni oli myös, että työttömiä nuoria miehiä on paljon, ja että heidän mahdollisuutensa työpaikan saamiseen on hyvin pienet.

Tutkimusjoukon ensimmäiseksi ryhmäksi pyydettiin 9 nuorta miestä, jotka olivat olleet työttöminä vähintään 3 kuukauden ajan. Takanaan tutkimukseen osallistuneilla maaseudun nuorilla miehillä oli joko lukion tai ammatillisen koulun opinnot tai sitten ammatillinen koulutus oli keskeytynyt. Myös oppisopimuskoulutusta oli ollut yksi vaihtoehto ammatin hankkimisessa. Kolme heistä asui haastatteluhetkellä vanhempiansa tai vanhempansa kanssa, kaksi asuivat itsenäisesti.

Ehdokkaista 5 suostui tulemaan tutkimukseen mukaan. Kieltäytyjät vetosivat joko kii-reiseen elämäntilanteeseen tai eivät olleet riittävän kiinnostuneita asiasta. Myös tilanteen vieraus saattoi olla yksi pois jäämisen perusteista. Toinen tutkimusryhmä, paikallisen työ- ja elinkeinotoimiston kaksi kokenutta ja pitkäaikaista työntekijää, haluttiin mukaan, koska haluttiin tietää heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan nuorten työttömyyteen ja nuorten elämään liittyvistä asioista. Molemmat pyydetty työntekijät (nainen ja mies) suostuivat tulemaan mukaan, toinen pienen suostuttelun jälkeen.

5.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena oli saada selville, millaisia omaan elämään ja työttömyyteen liittyviä kokemuksia nuorilla maaseudulla asuvilla miehillä oli. Toinen pääasiallinen tavoite oli kuulla, millaiset tekijät auttoivat miehiä elämässä eteenpäin ja antoivat heidän elämäänsä toiveikkautta.

Tärkeäksi lisätavoitteeksi valittiin tiedon hankkiminen siitä, miltä nuorten miesten tilanteet näyttivät ammattilaisten näkökulmasta. Näiden kahden tutkimusryhmän haastatelluin tuottaman aineiston vertaaminen toisiinsa oli niin ikään tavoiteltu, kiinnostava pyrkimys. Haluttiin selvittää aineistojen vastaavuuksia sekä eroja.

Tiedon hankkimisen tärkein lähde oli se, mitä nuoret miehet itse kertoivat teemahaastateluissa niistä asioista, jotka olivat vahvimmin jääneet mieleen heidän ajatellessaan elämäänsä lapsuudesta tähän hetkeen saakka. Myös tulevaisuuteen liittyvät toiveet ja ajatukset olivat merkityksellisinä esillä.

.

5.2 Tutkimusaineiston kokoaminen

Otin yhteyttä yhden kunnan työ- ja elinkeinotoimistoon. Kerroin halustani tehdä opinnäytetyöni ja pyysin heitä mukaan työskentelyyn. Ilokseni vastaanotto oli myönteinen ja he esittelivät työnhakijoille mahdollisuutta osallistua tutkimukseen. Alustavasti lupautuvista sain sitten käyttööni nimet ja puhelinnumerot, jotta pystyin ottamaan heihin yhteyttä.. Sain myös vinkkiä siitä, että ehdokkaita ei olisi kovin helppo saada kiinni puhelimella. Otin neuvosta kiitollisena puhelimitse yhteyttä kaikkiin ehdokkaisiin.

Ehdokkaita olikin melko vaikea tavoittaa. Tarvittiin lukuisia puhelinsoittoja, ennen kuin suunniteltu ryhmä oli koossa. Oli tärkeää kertoa tarkasti, mistä asiassa oli todellisesti kyse ja mitä se tulisi heiltä vaatimaan. Sovin puhelimesta kahdesta tapaamisesta jokaisen kanssa. Pidin tärkeänä myös selvittää sen, että mukaan lähtijöiden anonymiteetti tultaisiin turvaamaan. Alkutapaamiset järjestettiin viikon sisällä ensimmäisen yhteydenoton jälkeen. Ensimmäisessä tapaamisessa kerroin opinnäytetyöstä ja sen tarkoituksesta

sekä kävimme yhdessä läpi teemakysymykset ja miehet saivat ne myös mukaansa kotiin.

Toisen tapaamisen aikana teimme haastattelun, joka nauhoitettiin. Haastateltavat olivat katselleet kysymyksiä kotona, joku oli myös kirjoittanut jotakin itselleen muistiin. Haastattelutilanne oli joillekin melko jännittävä, muuta rohkaisin heitä siinä, että ainoastaan he tiesivät ne asiat, joista he tulisivat pian kertomaan. Ei ollut tarkoitus puhua hienommin, kuin mitä yleensä itselle oli luontevaa. Valmistauduin haastatteluihin varaamalla tilanteeseen juotavaa ja jotakin naposteltavaa, jotta haastattelusta ei muodostuisi liian jännittävää. Asetuin myös istumaan nauhurini kanssa niin, että haastateltavalla oli jotakin neutraalia katseltavaa ao. tilanteessa. Oli kiinnostavaa kuulla heidän omaa kokemustaan ja tarinaansa siitä elämästä, jota he todellisuudessa elivät. Haastattelussa käytettiin laadittuja teemakysymyksiä ja tarvittaessa tarkennettiin vastauksia apukysymyksillä. Apukysymysten merkitys korostui erityisesti silloin, kun haastateltava näytti kaipaavan rohkaisuksi varsinaisten kysymysten tarkentamista.

Haastattelut olivat kestoltaan 11–18 minuuttia pitkiä ja ne tehtiin kolmessa eri tilassa. Tiloista rauhallisoin oli paikallisen seurakunnan kiinteistö, jossa ei haastatteluajana ollut toimintaa. Kaksi ensimmäisen ryhmän haastattelua tehtiin kahden eri kunnan kirjastoissa, joista kummastakin osoitettiin ystävällisesti melko rauhallinen tila haastatteluja varten. Haastattelun jälkeen jotkut halusivat kysytyäni kuunnella nauhalta omaa puhettaan. Muutama haastatelluista kertoi merkittäviä henkilökohtaisia asioitaan haastattelua ennen, tai sen jälkeen. Muutama toivoi, että haastattelusta olisi iloa tässä työssä ja kaksi kertoi olevansa tyytyväisiä, että saattoivat olla hyödyksi jossakin. Kukaan haastatelluista ei kertonut olevansa pettynyt tai turhautunut lupauduttuaan mukaan prosessiin. He tulivat myös täsmällisesti paikalle haastattelua varten.

Ensimmäiselle ryhmälle tehtyjä yksilöhaastatteluja haastattelua täydennettiin vielä puhelimitse kysymyksillä, jotka liittyivät seurakunnassa tarjolla olevaan tukeen. Kaikki vastasivat myös näihin lisäkysymyksiin. Työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöiden haastatteluja varten lähetettiin teemakysymykset heille sähköpostitse ennakkoon. Haastattelut tehtiin heidän työpaikallaan ja nämä tilat olivat melko rauhallisia ja mielestäni hyvin sopivia tähän tehtävään. Näistä haastatteluista ensimmäinen kesti 24 minuuttia ja toinen 29 minuuttia. Molemmilla on useiden vuosien mittainen kokemus työstään. Toinen oli

heti valmis tulemaan mukaan haasteltavaksi, toinen myöntyi pienen houkuttelemisen jälkeen.

Ensimmäisen ryhmän teemahaastattelukysymykset oli jaettu kolmeen osioon. Ensimmäisessä tarkasteltiin lapsuuden kokemuksia, sekä peruskoulu- ja ammatillisen koulun käymiseen liittyviä, merkittäviä muistoja. Toiseksi alueeksi valittiin nimenomaan työtömyysaikaan liittyvät ajatukset ja kokemukset, joihin sisältyi kysymykset toiveikkudesta ja oman arvokkuuden merkityksestä. Kolmantena käsiteltiin tulevaisuuteen liittyviä ajatuksia ja pohdintaa siitä, mikä merkitys maaseudulla asumisella oli haastatelluille henkilöille. Analysoinnissa keskityttiin tutkimuskysymysten kannalta tärkeimpiin kysymyksiin, jolloin lapsuuteen ja koulu-aikaan liittyvät kysymykset jäivät vähemmälle huomiolle. Työntekijöiden kysymyksistä henkilökohtaisiin kokemuksiin omasta elämästä liittyi ainoastaan yksi kysymys. Sillä kartoitettiin niitä tekijöitä, jotka antoivat heille voimia ja toiveikkuutta haasteellisessa työssään, sekä henkilökohtaisessa elämässä. Muut heidän kysymyksensä liittyivät heidän käsityksiinsä te-toimiston asiakkaiden tilanteista ja ajatuksista ja olivat sisällöltään vahvasti yhteneviä ensimmäisen ryhmän kysymysten kanssa.

5.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Siinä pyrittiin saamaan aikaan mahdollisimman todellista käsitystä viiden nuoren miehen elämästä, heille merkittävien kokemusten ja ajatusten välityksellä. Tärkeää oli, että heidän henkilökohtainen äänensä tulisi kuuluviin. (Hirsijärvi, Remes & Sarjavaara, 1997.) Tutkimussuunnitelma muotoutui työskentelyn edetessä ja varsinkaan nuorten miesten haastatteluista ei voinut tietää, millainen tuotos niistä aikanaan tulisi. Epävarmaa alussa oli myös se, että saataisiinko heistä ketään suostumaan haastateltavaksi.

Teemahaastatteluihin molempien ryhmien kohdalla päädyttiin siksi, että haluttiin haastateltavien itse tuottavan kerronnallista puhetta oman elämänsä tärkeistä ja mieleen painuneista tapahtumista. ja kokemuksista, sekä käsityksistä. Tässä tavassa kerätä aineistoa, oli mahdollista käyttää tarkentavia apukysymyksiä. (Hirsijärvi ym.1997) Apukysymyksillä oli mahdollista helpottaa haastateltavan puheen tuottamista, mikä nuorten

miesten kohdalla olikin osin kaivattua. Teemahaastattelun kysymykset olivat molemmille tutkimusryhmille omansa, mutta ne olivat kuitenkin hyvin samansuuntaisia. Apukysymyksiä käytettiin tarpeen mukaan molemmissa ryhmissä. (Liitteet 1 ja 2)

5.4 Aineiston analyysi

Tutkimuksen aineisto perustuu teemahaastatteluille. Aineiston keruu tapahtui yksilöhaastatteluin. Nuoret miehet valittiin tutkimukseen tilanneperusteisesti. Kaikki, joita tutkimukseen pyydettiin mukaan, olivat te-toimiston asiakkaita ja olleet työttömänä vähintään 3 kuukauden ajan. Kaikki nuoret miehet olivat 18–25-vuotiaita. Olennaista haastateltavien kohdalla oli nimenomaan se, että heillä oli omakohtaista kokemusta työttömänä olemisesta. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 89.)

Ammattilaisten valintaa voidaan perustella sillä, että haluttiin tarkastella niin ikään henkilökohtaisia käsityksiä ja ajatuksia nuorten työttömyyteen liittyvistä tekijöistä. Ammatillisilla oli takanaan lukuisia tapaamisia ja keskusteluja nuorten työnhakijoiden kanssa. Heillä oli myös tiedossa alueen tämänhetkinen työllisyystilanne ja ne toimenpiteet, joilla työllistymistä pyritään jatkuvasti lisäämään.

Aineiston analysoinnissa käytettiin sisällön aineistolähtöisen analyysin menetelmää. Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin kirjalliseen muotoon. Litteroinnin jälkeen tehtiin luokittelu, jossa alkuperäisistä ilmaisuista koottiin yhdistäviä alaluokkia. Alaluokkia saatiin aluksi noin seitsemän. Tällä työskentelyllä saatiin tiivistetyksi aineistoa. Alaluokat koottiin sitten lopulta kolmeen yhtenevään pääluokkaan. Näin toimittiin kummankin tutkimusryhmän kohdalla. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 112–115)

Tuloksia verrattiin sitten muihin tutkimuksiin ja haettiin niistä yhdistäviä tekijöitä, sekä eroavuuksia. Toinen kiinnostava vertaaminen tehtiin kahden tutkimusjoukon kesken tämän tutkimuksen myötä saaduista aineistoista. Oleellisinta oli etsiä ja löytää vastauksia asetettuun tutkimustehtävään.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuuden arvioiminen on haasteellista, mutta tarpeellista. Tässä tutkimuksessa haluttiin käyttää menetelmänä haastattelua, koska silloin saataisiin todennäköisesti esille juuri niitä olennaisia, henkilökohtaisiin ajatuksiin ja kokemuksiin perustuvia tietoja. Oman elämänsä parhaina asiantuntijoina olivat itse työttömyyttä kokeet, harvaan asutulla maaseudulla lähes koko elämänsä asuneet nuoret miehet. Sama peruste koski työtään työnhakijoiden parissa tekeviä, pitkän ammattiuran omaavia ammattilaisia. Haastattelun hyväksi puoleksi voidaan katsoa myös se, että haastattelun edetessä on mahdollisuus tarkentaa kysymyksiä apukysymyksin, mikä todennäköisesti vähentää virhetulkintoja jonkin verran. Tuloksen oikeellisuutta sitä vastoin saattaa heikentää tilannesidonaisuus. Voi olla mahdollista, että haastateltava kertoo asioita enemmän positiivisina, kuin mitä ne todellisuudessa ovat. Tähän saattaa vaikuttaa halu antaa itsestä parempi kuva kansalaisena ja työntekijänä. (Hirsijärvi ym.1997, 200–202)

Tässä tutkimuksessa ei ole pyritty tekemään vahvoja päätelmiä siitä, kuinka yleistettäviä saadut tulokset ovat. Tutkimusjoukko oli pieni ja haastattelut olivat melko lyhyitä. Ei ole kuitenkaan pois suljettua, että näiden tulosten perusteella voitaisiin nähdä myös laajempaa yhtenevyyttä työttömyyden kokemiseen liittyen.. Yksisyisen ja yleisyyden yhteyttä voidaan pitää yhtenä laadulliseen tutkimukseen liittyvänä ajatuksena. Alun perin Aristotlen ajatusten pohjalta voidaan tulkita, ettei juuri mikään ole niin yksityistä, että siinä ei olisi jotakin, mikä on todellista myös toisten ihmisten elämässä. (Hirsijärvi ym.1997,177.)

Tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden asuinkuntia ja työpaikan sijaintia ei tuotu ilmi tutkimuseettisistä syistä. Näin pyrittiin minimoimaan mahdollinen tunnistettavuus.

6 TODELLISIA TARINOITA MAASEUDULTA

Tutkimustulosten perusteina on kahden tutkimusryhmän haastattelujen analysointi. Tulosten kannalta olennainen tekijä on niin ikään kahden tutkimusryhmän haastattelutulosten vertaaminen toisiinsa. Haastattelujen kautta saatiin vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Työttömyyden kokeminen, varsinkin sen pitkittyessä alkaa vaikuttaa hyvin todennäköisesti heikentävästi nuorten miesten kokemukseen elämästä ja jopa itsestään.

6.1 Työttömän päivät on pitkiä

Kaikilla viidellä tutkimukseen osallistuneella te-toimiston asiakkaalla oli takanaan vähintään kolmen kuukauden työttömyysaika. Lähes jokaisen kokemukseen sisältyi työttömyysaikaan sisältyviä negatiivisia asioita. Työttömyysaika koettiin tylsäksi, jopa ahdistavaksi ja päivät olivat pitkiä sekä tylsiä, talviaikaan vielä tylsempiä. Yksi miehistä koki työttömyyden vaikuttavan myös siihen, että hän koki oman arvonsa vähäisemmäksi työttömyyden aikana. Kerrotut kokemukset olivat hyvin yhteneviä työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöiden käsitysten kanssa. Heidän mielestään työttömyysajan pituudella vaikuttaa olevan useimmissa tapauksissa elämänhallintaa passivoittava vaikutus. Elämän rytmin muuttuminen epäsäännöllisemmäksi tarkoittaa sitä, että yöstä voi tulla päivä ja päivästä yö. Erilaisten pelien pelaaminen lisääntyy ja itsetunto voi kuormittua vuorovaikutuksen muututtua vähäisemmäksi kuin työssäoloaikana. Vierasta ei ole sekään, että häpeän tunteet voivat hankaloittaa elämän sujumista ja luottamus työn saamisen suhteen vähenee.

Toisaalta tutkimustuloksista kävi esille se, että joidenkin kohdalla ilman työtäkin elämä voisi sujua aika mukavasti, kunhan taloudelliset kysymykset tulisivat ratkaistuksi. Työttömyyden pitkittymisen he kuitenkin mainitsivat ei-toivotuksi asiaksi. Tämä tulos näyttäisi antavan jonkin verran viitteitä siihen, että tämän ajan nuorilla työn merkitys on edelleen suuri, mutta sen merkitys saattaa kuitenkin olla jonkin verran pienempi kuin vanhemmalla väestöllä. Tämäntapaisen kehityksen kulkua vahvistavat työntekijähaas-

tattelussa esille tulleet näkemykset. Esimerkiksi perheen ja kavereiden merkitys sekä työnhakijan oma elämäntilanne näyttäisi jonkun verran vaikuttavan työn vastaanottamiseen enemmän kuin aiemmin. Uusia ja edellä jo mainittuja näkökulmia työn tekemisen kulttuuriin nykypäivänä toi esille EVA:n vuonna 2010 ilmestynyt raportti. Sen mukaan nuorille tarjottua työtä ei koeta kovin houkuttelevaksi. Raportti kertoo, että työnantajat eivät panosta nuoren työvoiman sitouttamiseen työelämään, ja toisaalta nuorille työ on vähemmän merkityksellistä kuin varttuneemmille. (Palkkatyöläinen 2010)

Erikestoista työssäolojakoista saadut kokemukset olivat haastatelluille miehille pääpiirteissään hyvin positiivisia. Työt vain olivat olleet määräaikaista tai sen tyyppisiä, että niitä ei ollut mahdollista jatkaa pidempään. Työ oli koettu itsetuntoa kohottavaksi asiaksi ja se oli vahvistanut elämän hallinnan kokemusta. Itsensä elättämisen mahdollisuus tuntui merkitykselliseltä. Tukea työttömyysaikana ja yleensäkin tutkittavat olivat saaneet perheen jäseniltä, ystäviltä, kavereilta ja tyttöystävältä. Perheen tärkeys oli tekijä, joka tuli esille jollain tavalla kaikissa haastatteluissa, molemmissa haastatteluryhmissä. Perheeltä saatiin tukea elämän erilaisissa tilanteissa.

Ammattilaisten näkökulmasta työpaikkojen puute maaseudulla on kaikkein suurin syy työttömyyteen. Valtion tukitoimet työllistämisen suhteen olivat tehokkaasti käytössä tässä te-toimistossa. Molempien ammattilaisten haastattelutietoihin perustuen nuoret pääsääntöisesti haluavat töihin ja heillä on koko tilanne huomioon ottaen siihen enemmän mahdollisuuksia, kuin useilla vanhemmilla työnhakijoilla. Koulun merkitys korostui ammattilaisen haastattelussa vahvasti. Haastateltavien mielestä nuorten tulisi saada itselleen ainakin yksi ammatillinen tutkinto, koska se nykyisin on lähes välttämätön avain työpaikan saamiselle. Se on lähes ainoa tie jatkokoulutusta tai uudelleen koulutusta ajatellen, jos työtä ei ole aiemmin suoritetun tutkinnon jälkeen saatu. Heidän kokemuksensa mukaan työpaikka saattoi löytyä siinäkin tapauksessa, että tutkinto oli toiselta alalta, kuin mitä saatu työ tuli olemaan.

Työntekijähaastattelussa tuli esille myös joidenkin asiakkaiden kokemuksia siitä, että koulussa olisi kaivattu huomattavasti enemmän käytäntöön liittyvää tekemistä. Jotkut olivat myös kertoneet, että peruskoulussa poissaoloja katsottiin ”läpi sormien” siksi, että tunneilla oli helpompaa muilla, kun liian touhukkaat käden taitajat olivat poissa.

Nuorten miesten kertomana ammatillinen koulu tarkoitti elämän ja asumisen opettelua uudella paikkakunnalla ja useilla se oli ensimmäinen kokemus asumisesta kaupungissa. Kukaan nuorista miehistä ei ihastunut kaupunkielämään, mutta osa koki sen ajan kuitenkin väliaikaiseksi vaihteluksi. Tärkeiksi he kokivat uusien asioiden ja tekniikoiden oppimisen, sekä ystävyysuhteiden syntymisen. Yksi heistä koki hyvin merkittäväksi sen, että hänet oli pyydetty jopa pitämään kurssia toisille opiskelijoille omaamiensa kykyjen perusteella. Tämä oli tapahtunut palkallisena, mikä tuntui tehtävään valitusta hänen taitojensa arvostamiselta. Muutaman haastateltavan kohdalla koulu jäi kesken. Tämä johtui osin siitä, että oman, eniten kiinnostavan alaan löytymistä ei ollut vielä tapahtunut. Myös terveydellisiä kysymyksiä nousi tässä kohtaa esille.

Työpaikasta riippumatta elämään toisi ammattilaisten mielestä toiveikkuutta se ajatus, että ”poikien pitäisi löytää topakat emännät!” Tätä ehdotusta tukee kyllä useimpien haastateltujen nuorten miesten toive asumisesta maalla, perheen perustamisesta talon rakentamiseen saakka.

6.2 Oon semmone perusarvokas

Itsensä arvokkaaksi kokemiseen liittyvä teemakysymys esitettiin pelkästään nuorille miehille. Kysymyksen perusteella kaikki nuoret miehet tunnistivat itsessään jonkun tapaista arvokkuutta. Lähes koko ryhmää yhdistävä ajatus oli, että arvokkuus ihmisenä ei ole riippuvainen työllisyydestä. Yksi heistä tunnisti työttömyyden kyllä uhkaavan heikentää tätä käsitystä itsestä.

Itsensä arvokkaaksi kokemiseen liittyen molemmilta ryhmiltä kysyttiin heidän ajatuksistaan hakeutua tai ohjata hakemaan tukea seurakunnan diakoniatyöstä tai muusta toiminnasta. Kysyttäessä, olivatko työttömät miehet hakeutuneet seurakunnasta saatavan tuen piiriin, kävi ilmi, että kukaan heistä ei ollut käynyt kysymässä tukea, ei taloudellista, eikä hengellistä. Yksi kertoi tukea kyllä olevan saatavissa, mutta hän ei ollut kokenut sitä tarvitsevansa. Tulevaisuutta ajatellen ja mahdollisen työttömyyden pitkittyessä muutama oli sitä mieltä, että he tuskin hakeutuisivat jatkossakaan seurakuntaan, jos kokisivat tarvitsevansa tukea elämässään. Yksi saattaisi kääntyä seurakunnan puoleen, jos

sieltä olisi mahdollisuus saada työtä. Kaksi voisi harkita tilaisuuden tullen harkita yhteyden ottamista seurakuntaan.

Työntekijöistä kumpikaan ei ollut ohjannut omia asiakkaitaan seurakunnan toiminnan piiriin tai diakoniatyön asiakkaaksi. Molemmat kuitenkin kokivat, että voisivat tulevaisuudessa hyvinkin tehdä niin. Heidän mukaansa myös uskonnollisuuteen ja seurakunnan yhteydessä toimimiseen liittyvät asiat voisivat olla tukena nuorten miesten elämässä.

6.3 Emmää ossaa itseäni kehua

Haasteellisimpana nuoret työnhakijat kokivat kysymyksen siitä, missä he kokivat olevansa hyviä, kun taas työntekijöiltä kysyttäessä usko nuorten kykyihin näkyi selvästi. Hetken mietittyään ja apukysymyksistä mahdollisesti rohkaisua saatuaan, nuoret miehet alkoivat löytää kykyjään. Osa kertoi itsestään sitten jopa painokkaasti, toiset vaatimattomasti, mutta kertoivat kuitenkin. Käden taidoista tuli esille puun työstäminen, autojen laittaminen, musiikilliset ja liikunnalliset kyvyt. Tietokoneet mainittiin usein, mutta myös luonnossa liikkuminen, metsästyksen kalastus ja leipominen mainittiin. Kyvyistä ehkä yllättävimpiä, olivat taidot vanhusten hoidossa, tuen antaminen toiselle sekä sosiaaliset taidot.

H: No, tuota, mistä asioista sä ajattelet, että ne on sun vahvuuksia tai että niissä sä oot hyvä?

NM: Missäköhän mä (hiljaisella äänellä)... käden taidot mulla on hirveän hyvät... hyvä tekemään kaikkia puuhommia... en tiijä... en hirveän helposti anna periks ollenkaa... oon kovapäine... (naurua)

Poikkeuksetta haastattelunauhalle tallentuikin sitten maaseudun miesten omaamia kykyjä. Näiden kykyjen olemassaolon tietoon tuleminen saattaa vahvistaa entisestään te toimiston työntekijöitä heidän ohjaustyössään myös tulevaisuudessa.

NM: Emmää tiijä, emmää missää... öö...tukemisessa kait, en minä tiijjä... kaippa sosiaalisuudessa ja tällaista. Emmä äkkiseltää ossaa sanoa,että missä minä (painokkaasti) olisin hyvä... emmää ossaa itteäni kehua.

NM: No, tietotekniikka-asiat yleensä ja sitten tuo autojen puunaus on semmonen että mä sanon, että mä olen siinä hyvä.

Maaseudun merkitys asuinympäristönä oli kiistaton tekijä jokaisen haastateltavan kohdalla. Jokaisen haastateltavan työnhakijan toive oli asua kotipaikkakunnalla myös tulevaisuudessa. Perustelut maaseudulla pysymiseen tulivat helposti, ehkä helpoiten kaikista kysymyksistä. Maalta muutettaisiin pois ainoastaan, jos olisi pakko esim. työpaikan vuoksi tai väliaikaisesti esimerkiksi uuden ammatin hankkimiseksi.

H: Mitkä asiat sua kaikkein eniten kannustaa asumaan maalla?

NM: Rauhallisuus ja tämä niinku että saa ommaa rauhaa ja tillaaja tällaista näi että saa niinku luonnossa liikkua silleen niink että saa kerättyä omat ajatukset ja kaikkea tällaista, että niinku saa miettiä rauhassa jossaki metsässä esimerkiks tai että ku se on ku maallal on mukavaa!

H: Mitä arvelet, miten elämä tulee jatkumaan lähivuosina? Miten sun tarina jatkuu?

NM:...voi olla, että sit lähihoitajakoulu on yks, mitä lähen ehkä tekemää Se työ, moni aattelee, että se on pelekkää vessassa, et se on sitä pyyhkimishommaa ja näi, mutta ei se nyt oo, se on vaa yks osa alue siinä, että... Niistä tulee tavallaa het ku kavereita niistä vanhuksista...

Kaikki haastattelut olivat hyvin mielenkiintoisia.. Ne olivat ehdottomasti parasta koko prosessissa. Jotkut nuoret miehet reipastuivat haastattelun aikana. Mielipiteiden sanominen vahvistui haastattelun edetessä. Joku halusi kertoa itselleen tärkeitä asioita ennen haastattelun alkua, toinen tahtoi tarinoida sen jälkeen. Uskon, että haastattelut kyllä vahvistivat jonkin verran miehiä. Toivon, että he kokivat, että asiat, jotka he kertoivat, otettiin tarkkaavaisesti vastaan.

Työntekijöiden käsitykset nuorten miesten elämästä ja ajatuksista huomattavan yhteneviä heidän omien kertomustensa kanssa.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Yhteenvetoa ja pohdintaa

Tämän opinnäytetyön kohdalla keskeisiksi käsitteiksi vahvistuivat työttömyys, arvokkuuden kokeminen ja sosiaalinen pääoma. Työttömyysaikaan kohdistuvat negatiiviset kokemukset tulivat esille molempien tutkimusryhmien kohdalla. Työttömyyden pitkityminen näytti tuottavan lisää haitallisia tekijöitä nuorten miesten elämään. Työttömyyden ymmärretään yleisesti vaikuttavan haitallisesti ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Työttömyyden keston kasvaessa riskit hyvinvoinnin laskuun kasvavat. (Työ- ja elinkeinoministeriö i.a.) Tätä ajatusta tehdyssä tutkimuksessa tukevat nuorten miesten kokemukset sekä työntekijöiden käsitykset.

Työn tekemisen arvostus on haastattelun tuloksissa hyvin näkyvää. Tähän päätyivät myös Rouhiainen ja Paunikallio omissa tutkimuksissaan. (Rouhiainen 2000, 57; (Paunikallio 1997, 113.) Työ on edelleen hyvin tärkeää nuorten miesten elämässä. Tuloksista tuli esille kuitenkin se, että työn merkitys nuorten miesten elämässä on jonkin verran laskenut aiemmista vuosista. Koulutuksen merkitys korostui voimakkaasti varsinkin työntekijöiden näkökulmasta. Ainakin yksi ammatti olisi tärkeää hankkia. Työhön pääsyä edesauttavia tekijöitä ammatillisen koulutuksen lisäksi näytti olevan se, että hakija täytti työnantajan asettamat ”sopivan tyyppin kriteerit”. Tämä tulos herättää kysymyksen, kuinka yleistä tämä valintakriteerien käyttäminen on työnantajien keskuudessa.

Itsensä kokeminen arvokkaaksi oli tutkimuksen kannalta hyvin merkittävä tulos. Sen perusteella voidaan pohtia sitä onko arvokkuuden kokemuksella merkitystä toiveikkouden säilymiseen työttömyyden aikana. Ainakin tämän tutkimuksen mukaan näin saattaisi olla, koska vain yksi haastatelluista arveli arvokkuuden tunteen olevan osittain si-doksissa siihen, oliko itsellä työtä. Tosin kenelläkään haastatellulla työnhakijalla ei onneksi ollut takanaan vielä pitkiä, yhtäjaksoisia työttömyyskausia.

Seurakunnan ja sen diakoniatyön tuki oli nuorille miehille vierasta, eikä se kohdannut heidän elämäntilannettaan. Voidaan tulla myös siihen tulokseen, että seurakunnan ja

diakoniatyön rooli on nuorten miesten elämässä epäselvä. Kirkko ja seurakunta koettiin nuorten miesten puheiden mukaan kuitenkin valtaosaltaan merkityksellisiksi. Tämä voidaan kuulla positiivisena haasteena tehdä seurakunnan toimintaa ja tukimahdollisuuksia näkyvämmäksi yhteiskunnassa. Rippikoulu oli ollut merkittävät kokemukset niille, jotka olivat sen käyneet. Se ei kuitenkaan näyttänyt kantavan hedelmää yhteyden säilymisessä seurakuntaan nuoreen aikuisuuteen saakka. Kaikilla nuorilla miehillä yhteys kirkkoon ja seurakuntaan oli katkennut lähes tyystin aikuistumisen myötä. Tilanne voidaan nähdä molemminpuolisena kehitystehtävänä. Nuorilla miehillä oli myös tietoa ja taitoa, joilla he halutessaan voisivat olla antamassa tärkeää pääomaa sekä omaa panostaan seurakunnan elämään.

Tutkimustulosten mukaan näyttäisi siltä, että maaseudun nuoret miehet pitävät tärkeänä sitä, että heillä olisi mahdollisuus asua sekä tehdä työtä omalla paikkakunnalla. Toiselle paikkakunnalle muuttaminen tuli ajatuksiin vain silloin, jos niin olisi esimerkiksi työn saamisen vuoksi välttämätöntä muuttaa. Ilahduttavaa oli todeta, että nuoret miehet, vaikkakin osin hieman työläästi, tunnistivat omia kykyjään ja sanoivat niitä ääneen. Kyvyt olivat erilaisia ja joukossa oli myös sosiaaliseen kanssakäymiseen ja hoitotyöhön sisältyviä taitoja. Kykyjen käyttöön saamisen voidaan ajatella olevan riippuvainen melko suurelta osin sosiaalisesta pääomasta niin, että sosiaalinen pääoma on ollut tukena kykyjen käyttöön saamisessa. Sitä tutkittavat nuoret miehet näyttäisivät saaneen elämänsä elinympäristöstään ja siihen sisältyvästä vuorovaikutuksesta.

Sosiaaliseen pääomaan sisältynevät perheen kautta saatu tuki, kavereiden merkitys, asuinympäristö ja nuorten miesten käytössä olevat kyvyt. Nämä näyttävät olevan merkittäviä tekijöitä myös nuorten miesten ja työntekijöiden toiveikkuutta tuottavissa asioissa. Ellosen tutkimuksessa positiivisen sosiaalisten pääoman merkitys lomittuu samantyyppisten tekijöiden varaan. Sosiaalisen pääoman vaikutus nähdään myös mielenterveyttä edistävänä tekijänä nuorten elämässä. (Ellonen 2008, 206–209.)

Aloittaessani opinnäytetyötäni, käsitykseni oli, että työttömiä nuoria miehiä olisi tutkimukseen mukaan suunnitelluilla paikkakunnilla paljon. Keväällä 2010 työttömiä työnhakijoita olikin 26, mutta kesällä 2010 heitä oli enää viisi henkilöä. Te -toimiston tukitoimin 21 työnhakijaa oli saatu siirtymään joko tuettuun työhön, työharjoitteluun, työhön vapaille markkinoille tai aloittanut opiskelun. Tämä positiivinen muutos saattoi

olla seurausta työvoimapolitiittisista toimenpiteistä valtion hallinnon taholta sekä paikallisen toiminnan määrätietoisuudesta nuorten työllistämässä. Edellä mainittua muutosta tukee tilastokeskuksen tuoreimmissa tilastojulkistuksista poimittu tieto, jonka mukaan työvoimapolitiittisin toimin työllistettyjä työnhakijoita oli vuoden 2010 elokuussa 7000 henkeä enemmän, kuin edellisenä vuonna. (Tilastokeskus i.a.)

Huomioitavaa tätä opinnäytetyötä ajatellen oli nuorten miesten saaminen mukaan haastatteluihin. Juvalla v. 2000 tehtyyn miestutkimukseen lähti mukaan noin 1/3 kysytyistä ja heidän joukossaan ei ollut yhtään varsinaisesti työtöntä. Rouhiaisen mukaan tämä asetelma saattoi muuttaa tutkimustulosta jonkun verran positiivisempaan suuntaan. (Rouhiainen 2000.) Tässä tutkimuksessa, missä kaikki nuoret miehet olivat työttömiä, heitä lähti mukaan vähän yli puolet. Tätä voidaan pitää huomionarvoisena tekijänä. Nuorista miehistä kolme oli minulle entuudestaan jonkin verran tuttuja. Kenenkään elämäntilanteesta en kuitenkaan tiennyt kovinkaan paljon. Kolme heistä tunsivat minut oletettavasti siksi, että ammatissani kirkon nuorisotyönohjaajana olimme olleet jonkin verran tekemisissä. Oliko jonkin asteisella tuttuudella merkitystä, on vaikeaa sanoa.

Työn merkitys näyttää jonkin verran muuttuneen nuorten työnhakijoiden mielestä. Osa nuorista ei koe työn olevan niin merkityksellistä ja välttämätöntä itselleen, kuin mitä oli totuttu aiemmin ajattelemaan. Tämän asian tutkiminen voisi olla kiintoisaa ja tarpeellista tulevaisuudessa. Toinen mielenkiintoinen tarkastelun kohde olisi mielestäni te-toimiston, heidän asiakkaitensa ja sosiaalitoimiston välinen yhteistyö. Näiden lisäksi tärkeää voisi olla yhteistyön tutkiminen myös eri työllistäjien ja muiden yhteisyökumppaneiden kanssa. Nykyinen yhteistyö kuulosti aktiiviselta ja siihen paneuduttiin huolella. Tämä on mitä ilmeisimmin myös tekijä, joka vaikuttaa työttömien työnhakijoiden määrää vähentävästi alueella jolla tutkimus tehtiin.

Avoimeksi tämän tutkimuksen yhteydessä jäi se, kuinka monta 18–25-vuotiasta miestä oli tänä tutkimusaikana ”ei missään”. Jos työtön henkilö ei ilmoittaudu työttömäksi työnhakijaksi, ei hae KELA:lta taloudellista tukea, eikä ole sosiaalitoimiston asiakas, hän voi tavallaan ”kadota” elämään esimerkiksi vanhempiansa elättämänä. Tällöin te-toimiston työllistämistoimenpiteet eivät häntä tavoita. Tämän, tavallaan ”näkyttömän” joukon elämän kulku ja käsitykset olisivat mielenkiintoinen tutkimushaaste. Hei-

dän mahdollinen syrjäytymisensä on heille itselleen, sekä yhteiskunnalle suuri henkinen, sekä taloudellinen tappio.

7.2 Oman työskentelyn arviointia

Lähdin liikkeelle siitä, että tahdoin tietää, mitä ”pilluringin” isoille pojille kuuluu. Halusin kysyä pienehköjen maaseutukirkonkylien keskustassa iltaisin autoilla rinkiä ajelevalta ja autoissaan istuskelevilta nuorilta miehiltä asioita heidän elämästään. Ovatko he työttömiä, mistä he saavat mielekkyyttä ja toivoa elämäänsä. Minun ei ollut tämän opinnäytetyön puitteissa mahdollista aloittaa haastattelujen tekemistä illan tunteina kylien keskustassa. Päädyin siksi etsimään heitä työ- ja elinkeinotoimistosta. Löytämieni ja haastattemieni nuorten miesten elämään oli kuitenkin kuulunut tuo itseäni kiinnostanut aika. He olivat eläneet viikonloppujen viettoja auton penkillä tai mopon selässä istuen, lukuisia kertoja kortteleita kierrellen, musiikkia kuunnellen ja joskus myös kaljaa ottaen. Tosin he kertoivat jo kaikki kasvaneensa siitä ulos. Koin olevani oikeilla jäljillä, mutta hieman liian myöhään.

Olen tehnyt nuorisotyötä seurakunnassa ja koulussa, yhteensä reilut 25 vuotta. Sinä aikana minulle on syntynyt arvostus ja kunnioitus nuorten miesten ”muutamia sanoja” kohtaan. Uskon, että myös vähän sanoja sisältävät, ääneen sanotut lauseet voivat sisältää erittäin merkittäviä asioita heille itselleen. Tämä ajatus on ollut pohjana tehdessäni tätä opinnäytetyötä. Nuorten miesten haastattelut olivat ikään kuin pienimuotoisia tarinoita. Miehet vastasivat kaikkiin kysymyksiin ja olivat osin myös valmistautuneet haastatteluun. Olivatko heidän vastauksensa tarinoita? Mielestäni ne olivat arvokkaita tarinoita. Puhuivatko he asioista parempaan sävyyn haastattelijalle, kuin mitä olisivat puhuneet jollekulle muulle henkilölle jossakin muussa tilanteessa. Tätä on vaikeaa tietää, mutta tähän viittäisi yksi haastateltava, tokaistessaan haastattelun loppuun, että: ”kunnistele vähän!” . Mielessäni vahvistui ajatus, että on tärkeää kuunnella sitä, mitä nuoret miehet omasta elämästään kertovat. Tärkeää eivät ole monisanaiset selvitykset, vaan aidot, omin sanoin kerrotut ajatukset ja kokemukset. Opinnäytetyöni tekeminen antaa minulle rohkaisua jatkaa työtä nuorten parissa. Se myös haastaa minut toimimaan tulevaisuudessa sen hyväksi, että seurakunnan ja työttömien välinen yhteys voisi vahvistua tiedon jakamisen ja keskinäisen kohtaamisen myötä luonnolliseksi osaksi elämää.

Koin suurta arkuutta opinnäytetyön tekemisen sen alussa, keskellä ja lopussa, enhän ollut edes tämälataista työskentelyä tehnyt 30 vuoteen. Päätettyäni lopullisesti opinnäytetyöni aiheen, kiinnostus sitä kohtaan säilyi onneksi koko ajan. Teemakysymyksien määrä olisi voinut olla suurempi ja kysymysalue jonkin verran laajempi. Ehkä silloin sinänsä melko lyhytkestoista haastatteluista olisin saanut enemmän tietoa. Mietin, osasinko käyttää arvokkaan tilaisuuden parhaalla mahdollisella tavalla. Kaikki haastattelut olivat erittäin mielenkiintoisia ja tutkimusaineiston lukeminen useaan kertaan oli yksi antoisimmista tehtävistä opinnäytetyöprosessissa.

Haluan kiittää lämpimästi työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöitä miellyttävästä ja toimivasta yhteistyöstä. He ovat mielestäni oikeassa paikassa ja heidän palveleva, sekä kunnioittava asenteensa työhön ja asiakkaisiin saa minulta suurta arvostusta. Kiitän myös nuoria miehiä, rohkeudestanne ja avoimuudestanne. Ilman teitä tätä opinnäytetyötä ei olisi syntynyt. Tämä työ ei olisi syntynyt myöskään ilman ystäviä ja kurssikavereita. Siitä teille suuret kiitokset!

LÄHTEET

- Ellonen, Noora 2008. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Sosiaalisen pääoman yhteys nuorten masentuneisuuteen ja rikekäyttämiseen. Akateeminen väitöskirja. Tampereen Yliopisto
- Helin, Matti; Heikki, Hiilamo & Jokela, Ulla 2010. Diakoniatyö asiakkaan palveluksessa. Helsinki. Edita Publishing Oy.
- Helve, Helena 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsijärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Isakka, Laura & Alanen, Aku 2006. Sosiaalinen pääoma suomessa. Artikkel. Viitattu 27.10.2010 http://www.stat.fi/tup/julkaisut/isbn_952-467-532-3_luku1.html
- Keinänen, Päivi 2010. Taloustaantuma heikentää nuorten työmahdollisuuksia. Hyvinvointikatsaus 2 (4), 7-8.
- Keski-Suomen maaseutustrategia 2030. Viitattu 7.10.2020. <http://www.keskisuomi.fi/filebank/918-maaseutustrategia.pdf>
- Keski-Suomen työllisyyskatsaus. Keski-Suomen ELY-keskus. Viitattu 7.10.2020
- Kiianmaa, Kari; Joutijärvi-Trygg, Anne-Mari 2002. Alis kyvyt käyttöön. Helsinki: LK-Kirjat / Lasten Keskus.
- Laki julkisesta työvoimapalvelusta 2002/1295, 30.12.2002. Viitattu 13.10.2010. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021295>
- Lounela, Viena Inkeri (toim.) 2009. Surussa ja toivossa. Martti Lindqvistin ajatuksia. Helsinki: Viena Inkeri Lounela ja Kotimaa-Yhtiöt Oy / Kirjapaja.
- Nuorisolaki 2006/72, 27.1. Viitattu 7.10.2010. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>
- Paunikallio, Merja 1997. Kuka jää maaseudulle. Maaseudun nuorten näkemyksiä maaseudusta asuin-, työ- ja elinympäristönä. Helsingin yliopisto. Seinäjoki: Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Puuronen, Vesa 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Rouhiainen, Vesa 2000. Maaseudun nuoret miehet. Tutkimus. Helsingin yliopisto, Mikkelin tutkimus- ja koulutuskeskus.

- Seretin, Leena 2010. Työ ei koukuta nuoria. Palkkatyöläinen. 102. vuosikerta.
numero 7. s.23-24.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Viitattu 28.10.2010. Diakonian viranhaltijan
ydinosaaminen.[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/\\$FILE/diakonia_yo.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/$FILE/diakonia_yo.pdf)
- Suomen perustuslaki 1999/731, 11.6.1999. Viitattu 10.10.2010
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Tilastokeskus i.a. Tilastokeskus – Työmarkkinat. Tuoreimmat tilastojulkistukset.
Viitattu 7.10.2010. <http://www.stat.fi/til/tym.html>
- Tuomi & Sarajärvi 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki:
Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. Työ- ja elinkeinoministeriön tutkimuskatsaus:
Työttömyys vaikuttaa haitallisesti terveyteen ja hyvinvointiin 153/2008.
Viitattu 27.10.2020. http://www.tem.fi/?96107_m=91726&s=3407

LIITE 1 Teemahaastattelukysymyksiä nuorille työnhakijoille

TEEMAHAASTATTELUKYSYMYKSIÄ TYÖNHAKIJOILLE

Teemat, joista toivon sinun kertovan ☺

Kerro elämäsi merkittävimmistä tapahtumista peruskouluiässä

Mitä on jäänyt elävästi mieleen ammattikouluajoista?

Millaisia tarinoita sinulla on kerrottavana itsestäsi perheen parissa?

Miten elämä on mennyt kaveripiirissä/omissa jutuissa?

Mitkä ovat sinun vahvuutesi/missä sinä olet hyvä?

Miten koet tämän työttömyytesi ajan nyt?

Miten sinun elämän tarinasi tulee jatkumaan lähivuosina?

Mistä saat voimia ja toiveikkuutta?

Mitkä ovat suunnitelmasi, jos töitä ei löydy kotipaikkakunnaltasi?

**LUE NÄMÄ KYSYMYKSET RAUHASSA JA MUISTELE,
MITÄ NIISTÄ TULEE MIELEEN. PIENETKIN MUISTOT OVAT TÄRKEITÄ!**

Yst. t. Päivi Kokko p...

Kiitos!!

LIITE 2: Teemahaastattelukysymyksiä työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöille

TEEMAHAASTATTELUKYSYMYKSIÄ TE- TOIMISTON TYÖNTEKIJÖILLE

Mitkä tekijät mielestäsi vaikuttavat siihen, että nuori, maaseudulla asuva mies (18-25v) joutuu työttömäksi v. 2010?

Millaisia vaikutuksia näkisit olevan työttömyysajalla

- a) yleensä? b) työttömyysajan pituudella?

Mikä merkitys työpaikan saamiselle on hankitulla ammatillisella koulutuksella?

Mitkä ovat mielestäsi niitä syitä, joiden vuoksi nämä työnhakijat haluaisivat pysyä maaseudulla?

Millaiset asiat auttavat työnhakijoita pysymään kiinni elämässä ja antavat toiveikkuutta?

Missä asioissa nämä nuoret miehet ovat hyviä? Siis, millaisia vahvuuksia heillä mielestäsi on?

Mistä saat itse toiveikkuutta tehdä tätä työtä?

Kiitos!!